

INGMAR KARLSSON:

Islam – ett påstått eller verkligt hot?

Den islamska internationalismen kommer inte att utvecklas till en ny kraft på den världspolitiska scenen. I motsats till marxismen kan islam inte verka som politisk faktor utanför sin kulturella sfär, konstaterar Ingmar Karlsson.

Utvecklingen går dock snabbt och obevekligt mot ett flerrasigt och multikonfessionellt Väst-europa. Vilka blir konsekvenserna? Kommer samlevnaden mellan oss och en växande muslimsk befolkning att präglas av öppna motsättningar eller inte?

Ambassadör Ingmar Karlsson är chef för utrikesdepartementets idé- och analysgrupp.

De verkliga eller påstådda hoten mot de västliga demokratierna har ofta ikläts olika färger. Skräckskildringar av den gula faran har kompletterat beskrivningar av det mera näraliggande och påtagliga röda hotet. Nu när detta kan avskrivas frambesvär företrädarna för en förenklad världsbild den gröna faran. Under banér med denna färg sägs de muslimska massorna förbereda en anstormning mot västerlandets välfärdsborgar. Den amerikanske professorn Amos Perlmutter har t ex betecknat den islamska fundamentalismen som "en aggressiv och revolutionär rörelse som är lika militant och våldsbenägen som de tidigare bolsjevikiska, fascistiska och kommunistiska rörelserna".

Islam nationaliseras

Verkligheten är en annan. Bittra krig med islamska förtecken har inte förts mot den förkättrade västvärlden utan mellan de båda islamska staterna Irak och Iran och mot det gudlösa Sovjetunionen i Afghanistan. Invasionen av Kuwait mobiliserade ett enat konservativt arabiskt och västligt läger mot Saddam Hussein. Att skapa en islamsk international liknande Komintern på sin tid har visat sig vara en omöjlighet. I stället har islam "nationaliserats", en utveckling som vi nu också ser i Centralasien, där de islamska grupperna organiserar sig inom ramen för de nya nationalstaterna och inte i en centralistisk islamsk organisation. Islam kan således inte ena den muslimska världen. Från Atlanten till Kina formas de islamska rörelserna av de existerande staternas nationella och strategiska intressen.

Den islamska internationalismen kom-

mer därför inte att utvecklas till en ny kraft på den världspolitiska scenen. I motsats till marxismen kan islam inte verka som politisk faktor utanför sin kulturella sfär. Den kulturellt färgade oppositionen har dessutom inget samband med staternas strategiska val. De antikristliga utfallen är särskilt starka hos USA:s främste allierade Saudiarabien, som inte ens tillåter några kristna kyrkor på sin mark, medan Iran aldrig fört en antikristen politik utan tillåter inte bara kyrkor utan till och med låter armenierna brygga sitt vin och ha representanter i parlamentet.

Politisk islam är därför inte ett geopolitiskt spel utan snarare ett samhällsfenomen. Motsättningarna mellan nord och syd kan ge näring åt ett missnöje som iklär sig islams gröna färg men varje diskussion om islam som ett hot mot Europa bör ta sin utgångspunkt i ett långfristigt migrationsperspektiv. Under 90-talet kommer befolkningen längs Medelhavets norra europeiska stränder endast att öka med 16 miljoner mot närmare 100 miljoner för länderna utmed dess östliga och sydliga kuster. Om 30 år beräknas antalet invånare i detta Europas omedelbara grannskap uppgå till en halv miljard.

Algeriet, Marocko och Tunisien kommer år 2010 att ha en dubbelt så stor befolkning som Frankrike. Egyptens invånarantal överstiger år 2025 100 miljoner och dessa skall få plats på en beboelig yta så stor som Schweiz. Turkiet kommer i sin tur att då ha 50 % större befolkning än det förenade Tyskland, där närmare två miljoner turkar redan upprättat ett brohuvud medan uppemot tre miljoner algerier är bosatta i Frankrike.

Ett multikonfessionellt Europa

Medan Europa ända fram till slutet av 1960-talet var ett nettoutvandringsområde är redan nu 10–15 % av befolkningen i de flesta västeuropeiska länder födda utanför sitt nuvarande hemland. Den årliga immigrationen till Europa är större än den till USA. Under de senaste två decennierna har nio miljoner människor begett sig över Medelhavet för att söka sig en bättre framtid bortom dess norra strän-

Islam kan inte ena den muslimska världen.

der. Det faktum att EG:s sydligaste medlemmar nu är stadda i ett snabbt ekonomiskt uppsving kommer än mer att öka Europas attraktionskraft. Här går dock bedömningarna kraftigt isär. Uppskattningarna av antalet araber i Europa om trettio år varierar t ex mellan 25 och 65 miljoner.

Oavsett om den lägre eller den högre siffran kommer att visa sig riktig står vi redan nu inför en dramatisk förändring av den europeiska identiteten. Även om den europeiska flykting- och invandringspolitiken skärps och en ny mur – nu genom medelhavsregionen – upprättas i stället för den som fallit går utvecklingen snabbt och obevekligt mot ett flerrasigt och multikonfessionellt Västeuropa.

Redan nu växer sig rasism, intolerans mot oliktankande och snäv nationalism allt starkare över hela Europa som reaktion mot en invandring som är obetydlig mot den vi har att vänta. Vad skälen än må vara – okunnighet, rädsla för att bli kallade rasister eller ren bekvämlighet – tycks få politiker vilja eller våga ta tag i dessa

problem trots att de redan nu är av en sådan dignitet att de endast kan lösas med gemensamma europeiska ansträngningar och en konsekvent europeisk invandrings- och flyktingpolitik.

Partiprofilerad invandrarpolitik

Inte minst i Sverige har flykting- och invandringspolitiken dessutom ofta styrts av tillfälliga opinionsyttringar, enskilda politikernas profileringslust och benägenheten att bara orka med en fråga i taget. Fakta har då blivit ointressanta liksom de

Radikala mullor över hela Västeuropa försöker utnyttja de muslimska invandrarnas problem för sina syften.

effekter den förda politiken fått för de grupper vi trott oss hjälpa. Resultatet har blivit en hoppa-hage-politik, där ett steg framåt följts av ett åt höger eller vänster och sedan ofta två bakåt.

Inte ens flykting- och invandrarfrågorna har ju kunnat undgå att bli föremål för partipolitiserings. Något förenklat kan man säga att socialdemokraterna under 80-talet engagerade sig för flyktingar från Latinamerika medan moderaterna inriktade sig på personer från kommunistiskt styrda stater. VPK tog kurderna på entreprenad. Centern ömde särskilt för de västsahariska flyktingarna. Folkpartiet trodde sig verka för de kristna i Mellanöstern genom sitt engagemang för en liten grupp som utgjorde en minoritet inom en av de mindre kyrkorna i området, den syrisk-ortodoxa.

I debatten under åren framöver kommer det svenska folket att få bekanta sig med många nu okända invandrargrupper, varav många med en muslimsk bakgrund. En del lever nu i stor nöd utan att det engagerar oss medan andra kommer att söka asyl av påhittade skäl. En omvälvning i Syrien skulle kunna kasta omkring en miljon alawiter på flykt och ett fundamentalistiskt styre i Egypten skulle kunna leda till att 6–8 miljoner kristna kopter började se sig om efter en ny hemort. Detta bara för att ta två exempel.

Krav kommer därför att ställas på en flykting- och invandringspolitik som förs på basis av fakta och som inte styrs av politikernas profileringsbehov, kvällspressens jakt på upplagor och efter mottot en grupp i taget. Vem bryr sig nu om turkbulgarerna eller om syrianerna i sydöstra Turkiet?

Svensk släpphänthet

Om inte de politiska och religiösa stridigheterna i Mellanöstern i än större utsträckning än hittills även skall komma att utkämpas på svensk mark måste också den släpphänthet mot extrema grupper som karakteriserat svensk flyktingpolitik upphöra. Med öppna ögon har vi under 80-talet låtit palestinska extrema grupper, det kurdiska PKK och iranska Mudjeheddin-e-Khalq upprätta baser i Sverige genom att missbruka vår asyllagstiftning. Framträdande PKK-medlemmar har t ex i årtal tillåtits att med svenska resehandlingar och med Sverige som bas bedriva fortsatt verksamhet i det Syrien de påstod sig ha flytt ifrån. Attacken mot Irans ambassad är ett annat exempel på vart denna släpphänthet kan leda hän.

Är rasism mot araber rumsren?

En flyktingpolitik som inte är baserad på kunskaper kommer oundvikligen att leda till en växande främlingsrädsla och ett främlingshat och därmed även starka fördomarna mot de svenskar som har en islamsk bakgrund. Vakthållningen mot rasistiska tendenser är intensiv i västvärlden på ett undantag när. Gulfkrisen visade att den rasism som har araberna och muslimer i största allmänhet som måltavla fortfarande är lika rumsren som den alltid har varit. Liksom under oljekriserna var det nu åter fritt fram för skämttecknare att rita araber med kroknäsa och ondsint girig blick utan att detta väckte anstöt. Arabvärlden framställdes återigen som en enda stor öken över ett jättelikt oljehav, befolkad dels av välgödda och rika shejker, dels av fega terrorister. Inte ens religionen gick fri från arabföraktet. Konsekvenserna av ett eventuellt höjt oljepris illustrerades med böneutropare, som, i stället för "Det finns ingen Gud utom Allah och Mohammed är hans profet", basunerade ut de sjunkande aktienoteringarna på västvärldens fondbörser från sina minareter.

I amerikanska ordböcker återfinns som synonym till "arab" ord som tölp, drummel, skurk och bondlurk. I bestsellers, filmer och populära TV-serier har araber ständigt rollen som blodtörstiga fanatiker eller som sliskiga nyrika figurer med omätligt begär efter västerländska kvinnor. Leon Uris bestseller "Hadj" skulle ha förbjudits på alla svenska bibliotek om den inte handlat om araber och inga invändningar har heller rests mot en annan storsäljare, Rafael Patais "Araben", som tillskriver araberna en rad rasmässigt betingade negativa egenskaper.

Hur kommer det sig då att rasismen mot araber fortfarande är så rumsren? Förklaringarna är flera. Till stor del bottnar den i fördomar som ligger långt tillbaka i tiden. Västvärlden tycks fortfarande inte ha kommit över den traumatiska upplevelse det innebar att se en ny mono-teistisk religion — av sina anhängare betraktad som en fulländning av kristendomen — på kort tid erövra inte bara stora delar av den då kända världen utan även hota Europas kärnland. Vi tycks helt enkelt aldrig ha kunnat försona oss med tanken att araberna i århundraden dominerade oss med en överlägsen civilisation.

Senare kom islam att framgångsrikt konkurrera med kristendomen på missionsfälten och uppfattades även där som ett hot. Hos generationer av västerlänningar har i skol- och söndagsskoleundervisningen bilden inpräglats av araben som en grym bakåtsträvande varelse och skändare av de för oss heliga platser, som han ej anses ha rätt till. Kristna "ayatollor" som Billy Graham som i predikningar och skrifter presenterat araberna som suspekta figurer som står i vägen för de bibliska profetiorna har bidragit till denna bild.

Primitiva föreställningar

Även det motstånd den europeiska kolonialismen mötte i arabvärlden och inte minst femtioalets algeriska befrielsekamp har bidragit till att likhetstecken så snabbt sätts mellan araber och terrorister. Detta gäller självfallet även i hög grad utvecklingen i Palestina, såväl före som efter Israels bildande. Västvärldens rädsla för araber och våra fördomar har därför lett till en länge total likgiltighet för palestiniernas situation och en lika total oförstå-

else för deras krav på en nationell identitet och en egen stat. I stället har vi låtit araberna betala för våra skuld känslor gentemot judarna. Det finns när det gäller araberna ingen "Förintelse" som tjänar som en hämsko och får folk att tänka sig för innan de öppet ger uttryck för sina rasistiska fördomar.

Inte minst med tanke på att invandringen från arabvärlden säkerligen kommer att tillta i omfattning måste vi nu på allvar ta itu med dessa primitiva föreställningar. Lika lite som andra folk kan araberna dras över en kam på det sätt som nu sker. Arabvärlden är uppdelad i 22 stater, var och en med sina särdrag. Lika lite som Pinochet representerar en typisk kristen politiker är Sadam Hussein prototypen för en arabisk statsman. Spännvidden i mentalitet, seder och bruk i arabvärlden är lika stora som den mellan en tornedaling och en sicilianare i Europa.

Den bild som nu ofta tecknas är i stället att de muslimska massorna förbereder en anstormning mot västerlandets välfärdsborgar. Inte bara alla muslimer utan även de kristna araberna dras över en kam och betecknas som fanatiska fundamentalister. När den röda faran nu försvunnit manas, som inledningsvis nämndes, den gröna fram och det finns en uppenbar risk för att denna bild kommer att utnyttjas för att stärka den europeiska enhetskänsla som nu sviktar i alla västeuropeiska stater efter de euroforiska åren mot 80-talets slut.

Om så sker måste vi, mot bakgrund av att den redan stora muslimska befolkningen i Europa blir ännu större, både räkna med att militanta muslimska organisationer kommer att sträva efter att hos oss föra sina "heliga krig" mot den väst-

värld som de betraktar som inkarnationen av all ondska och att de i allt större utsträckning även kommer att utkämpa sina egna inbördes strider på europeisk mark.

Radikaliseringsförsök utifrån

I nästan alla europeiska metropoler har sedan mitten av 80-talet terrorattacker utförts av radikala muslimska grupper mot såväl enskilda personer som institutioner. De första kraven på en dödsdom mot Salman Rushdie kom från en moské i londonförorten Bradford efter det att imamerna där uttalat sig för verkställigheten av "Guds dom". Även i Paris hölls massdemonstrationer med krav på Rushdies död. I länder med stor muslimsk befolkning som England, Frankrike och Tyskland görs medvetna utifrån styrda försök att radikalisera de muslimska invandrarna och gästarbetarna. Radikala mullor över hela Västeuropa försöker nu utnyttja de muslimska invandrarnas psykologiska, kulturella och materiella problem för sina syften och här får de vind i seglen genom den polarisering som politiker som Le Pen framkallar.

Nu får denna radikalisering inom vissa muslimska grupper inte ses som ett uttryck för en generalplan att attackera västvärlden inifrån. Någon sådan finns inte och ej heller är något muslimskt ledarskap i stånd att utarbeta en dylik. Motsättningarna och fiendskapen mellan olika trosriktningar är ofta starkare än hatet mot västvärlden. Endast 6 % av araberna i Frankrike lär t ex regelbundet besöka en moské och av de 60–70 000 muslimerna i Sverige som utövar sin religion är endast ett fåtal fundamentalister medan de kulturella och identitetsbärande aspekterna

av religionen är de viktigaste för den stora majoriteten.

Hur går det i Sverige?

Frågan hur behovet av en egen identitet och kultur skall kunna tillgodoses samtidigt som invandrarna integreras i det svenska samhället med dess demokratiska värderingar och umgängesnormer kommer att avgöra huruvida samlevnaden mellan oss och en växande muslimsk befolkning skall präglas av öppna mot-sättningar eller inte. Skall skolorna vara en "melting pot" eller skall muslimerna hos oss, som de kristna i arabvärlden, få sköta sina civila och religiösa angelägenheter på egen hand samtidigt som de förväntas uppträda solidariskt med staten i politiskt hänseende? Är vi beredda att integrera våra muslimska medborgare genom att visa dem förtroendet att själva ta hand om sina barns utbildning under förutsättning att de accepterar de skolplaner, den bildningsstandard och de demokratiska och politiska ideal som ligger till grund för den svenska skolan? Svaren på dessa frågor är inte givna trots att religionsfrihet garanteras i grundlagen. Redan nu måste judar föra en hård kamp för kosherslakt och muslimerna möter ett växande motstånd mot sina planer på att bygga moskéer. Den sista frågan blir snart aktuell för de flesta större svenska städer och kommer säkerligen att sätta vår tolerans på prov. Kraven på nej till moskébyggen kommer säkerligen att skalla högt över hela landet.

Ett avslag från myndigheternas sida vore också logiskt om den svenska politi-

ken gentemot de kristna invandrarna från Mellanöstern i slutet av 70- och början av 80-talet skall utgöra riktmärke. Då gavs asyl av enbart religiösa skäl till kristna familjer som kom från trakter med såväl ekonomisk som politisk kristen dominans och där varje lektion i de kristna privat-skolorna inleddes med en bön. Ingen av de politiker och debattörer som då slog sig för sina humanitära kristna bröst reagerade när skolledningen i mitt första universitet, grundskolan i Burseryd, samtidigt fick en skarp reprimand från självaste chefen för Skolöverstyrelsen. Anledning- en? Jo, man hade kvar oskicket att låta barnen tacka Gud för maten i skolbespisningen. Detta påstods vara att utsätta dem för otillbörlig och farlig påverkan enligt vad själve generaldirektören basunerade ut över riket. Liksom dessa små smälänningar blev även de kristna flyktningbarnen från Mellanöstern effektivt avkristnade i skolorna i det land de fått uppehållstill- stånd i av religiösa skäl.

Om samma märkliga kluvenhet kommer att karaktärisera vår inställning till de muslimska invandrargrupperna och om de kommer att sättas under religiöst förmynderi, gettoiseras och bli socialt marginaliserade måste vi räkna med att underjordiska fundamentalistiska koranskolor kommer att växa fram i våra invandrar- förorter med lärare som manar till kamp med alla medel mot vad de betraktar som ett svenskt förtryckarsamhälle.

Det heliga kriget kan då bli en realitet även för oss i Sverige men inte i form av en militär kraftmätning mellan väst och den islamska världen utan som ett gerillakrig i våra gettoiserade storstadsförorter.